

VLR Lift- en Roltraptechniek

ARBOCOMMISSIE

Schachttoegang in penthouse

De VLR/NLB Arbocommissie heeft in haar vergadering van 18 mei 2009 besloten, de eerdere publicatie (d.d. 11-03-2008) op het gebied van schachttoegangen in woningen terug te trekken en geheel te herzien in lijn met de publicatie van de Werkgroep gelijkwaardigheid in de door de VNG uitgegeven 'Standaardregelingen in de bouw – deel 1'.

De Liftvoorschriften

De liftvoorschriften NEN-EN 81-1 en -2 stellen, dat de toegang tot de machineruimte van een liftinstallatie alleen door middel van een gemeenschappelijke verkeersruimte toegankelijk mag zijn. Door de VLR/NLB Arbocommissie wordt de gehele schacht (en machinekamer) als machineruimte gezien, aangezien veel werkzaamheden plaatsvinden in de schacht en/of, in geval van de machinekamerloze liftinstallatie, op de bovenste stopplaats. Schachttoegangen die in een penthouse uitkomen worden derhalve gezien als afwijkend van de liftvoorschriften.

Het noodbedienings- en beproevingspaneel van de meeste machinekamerloze liften is standaard gesitueerd naast de schachttoegang op de bovenste stopplaats. In geval van onderhoud of van een calamiteit moet dit bedieningspaneel altijd vrij toegankelijk zijn voor monteurs, via een gemeenschappelijke verkeersruimte die in verbinding staat met vrij toegankelijke vluchtwegen.

De Bouwvoorschriften

Uit het Bouwbesluit (2003), artikel 4.77 bereikbaarheid: "Een gemeenschappelijke liftmachineruimte is, voor het onbelemmerd kunnen bereiken van die ruimte, vanaf de toegang van het woongebouw uitsluitend bereikbaar door een of meer gemeenschappelijke verkeersruimten."

Uit de toelichting op dit artikel: "*Dit artikel is uitsluitend van toepassing bij een woongebouw en is bedoeld ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de bewoners van het woongebouw. Het is onwenselijk als een liftmonteur de liftmachineruimte van de gemeenschappelijke lift uitsluitend via een woning of een andere niet-gemeenschappelijke ruimte zou kunnen betreden. Daarom is*

voorgeschreven dat de liftmachineruimte vanaf het aansluitende terrein uitsluitend door gemeenschappelijke verkeersruimten bereikbaar moet zijn.”

Hoe om te gaan met afwijkingen?

Afwijkingen op de geharmoniseerde liftvoorschriften zijn mogelijk, indien de installateur (in het bezit van Module H, Richtlijn liften 95/16/EG) van te voren door middel van een risicobeoordeling aantoont dat de door hem gekozen oplossing minimaal gelijkwaardig is.

Afwijkingen op het Bouwbesluit zijn mogelijk onder het “Gelijkwaardigheidsbeginsel”. In het Bouwbesluit 2003 is met betrekking tot een gelijkwaardige oplossing het volgende voorschrift opgenomen:

“Aan een in het tweede tot en met zesde hoofdstuk gesteld voorschrift [i.c. voorschriften met betrekking tot veiligheid, gezondheid, bruikbaarheid, energiezuinigheid en milieu] dat moet worden toegepast om te voldoen aan een met betrekking tot een bouwwerk of een gedeelte daarvan gestelde eis behoeft niet te worden voldaan, voorzover anders dan door toepassing van dat voorschrift het bouwwerk of het betrokken gedeelte daarvan ten minste dezelfde mate van veiligheid, bescherming van de gezondheid, bruikbaarheid, energiezuinigheid en bescherming van het milieu biedt, als is beoogd met het betrokken voorschrift.”

Voor het vaststellen van de gelijkwaardigheid van een alternatieve oplossing geeft het Bouwbesluit, naast de mogelijkheid van een z.g. erkende kwaliteitsverklaring, ook de mogelijkheid om Burgemeester en Wethouders te overtuigen van de gelijkwaardigheid van de oplossing. Dit kan bijvoorbeeld op basis van:

- een speciaal daarvoor uitgevoerd onderzoek,
- een wetenschappelijke publicatie,
- een publicatie van de Werkgroep gelijkwaardigheid in de door de VNG uitgegeven ‘Standaardregelingen in de bouw – deel 1’.

De bovenbedoelde Werkgroep gelijkwaardigheid heeft op het gebied van machinekamerloze liften op 1 april 2008 gepubliceerd (art 2.33 in bovengenoemde uitgave). In die publicatie wordt het beschikbaar stellen van sleutels van een eventueel aanwezig penthouse als een volstrekt onvoldoende en uit privacyoverwegingen ongewenste voorziening aangeduid. Deze publicatie is op dat punt dus afwijkend van de op 11 maart 2008 vrijgegeven publicatie van de VLR/NLB Arbo commissie omdat daarin wel degelijk de mogelijkheid wordt openlaten voor een sleutelconstructie op basis van een overeenkomst met de eigenaar van het penthouse. De reële kans was dus aanwezig dat bij een aanvraag voor een bouwvergunning de beoordelende ambtenaar, gezien het bovenstaande, de publicatie van de Werkgroep gelijkwaardigheid (thans Werkgroep Gelijkwaardige oplossingen) zou laten prevaleren in de toetsing van de aanvraag, en de VLR/NLB publicatie zou afwijzen als gelijkwaardige oplossing.

Wat is nog wel mogelijk?

In geval van bijvoorbeeld een penthouse met inpandige schachttoegang kunnen de meeste leveranciers genoemd bedieningspaneel verplaatsen naar de schachttoegang van de daaronder gelegen etage. Op deze etage dient dan voor de schachttoegang wel een gemeenschappelijke verkeersruimte aanwezig te zijn, die ontsloten wordt door middel van vrij toegankelijke vluchtwegen (lees: trappenhuizen). Is deze verplaatsing NIET mogelijk, dan zal op de hoogste stopplaats GEEN penthouse met inpandige schachttoegang mogelijk zijn.

Er van uitgaande dat genoemd bedieningspaneel geplaatst is in een gemeenschappelijke verkeersruimte, mag een schachttoegang in principe uitkomen in het hoogst gelegen appartement (penthouse). Hierbij moet dan nog wel aan een aantal basiseisen worden voldaan. Deze sommen we voor u op.

- A) Het moet te allen tijde mogelijk zijn, de motor en het besturingssysteem veilig te kunnen bereiken en te verlaten. In het geval dat een liftmonteur opgesloten kan raken in de kop van de schacht (bij onderhoud aan de zich daar bevindende machine of schakelkast) omdat de afgesloten voordeur van de woning op de bovenste verdieping de vluchtweg blokkeert, dient een voorziening te zijn getroffen waardoor vluchten alsnog te allen tijde mogelijk is. Bijvoorbeeld via een luik in de schachtkop naar een naast gelegen algemeen toegankelijk trappenhuis of een luik in het schachtplafond met een daarachter gelegen veilige vluchtweg naar de openbare weg. Deze gehele vluchtweg moet zijn voorzien van noodverlichting.
- B) Het moet te allen tijde mogelijk zijn, mensen te bevrijden uit een defecte of stroomloze lift. Denk hierbij in het bijzonder aan tractieliften met minder dan de gebalanceerde last, waarbij de bevrijdingsprocedure het (gecontroleerd) lichten van de rem voorschrijft: de kooi beweegt zich dan omhoog! Indien de hoogste stopplaats dan is afgesloten door de voordeur van de woning, dient een nooddeur in de kooi (NEN-EN 81, art. 8.12) en een nooddeur in de schachtwand (NEN-EN 81, art. 5.2.2), uitkomend in een gemeenschappelijke verkeersruimte, te zijn voorzien.
- C) Door het uitkomen van een lift in een privé-vertrek wordt het ongewenst betreden hiervan aanmerkelijk vergroot, waardoor dit verblijfsgebied niet meer zal voldoen aan het Politiekeurmerk. Indien toch politiekeurmerk vereist/gewenst is, dient voor de schachttoegang op de bovenste stopplaats een bouwkundig afsluitbare deur geplaatst te worden. De afstand tussen de snelste deurvleugel van deze bovenste schachttoegang en de bouwkundige deur mag **maximaal 150 mm** bedragen of minimaal (zie E)
- D) In aanvulling op de in het penthouse uitkomende schachttoegang, dient er altijd een vrije vluchtweg vanuit dit appartement aanwezig te zijn. In geval van nood of brand mag de liftinstallatie immers niet als vluchtmiddel gebruikt worden.
- E) De opstelruimte voor elke schachttoegang moet bemeten zijn op de door het Bouwbesluit gestelde maten van 1500 mm breed x 1500 mm diep; dit is de wettelijk gestelde minimale maatvoering. Indien voldaan moet worden aan het

Handboek voor Toegankelijkheid en de lift is **brancardtoegankelijk**, moet deze opstelruimte 2000 mm breed x 2000 mm diep zijn.

Op bovenstaande wijze wordt zowel invulling gegeven aan de liftvoorschriften als aan de geaccepteerde gelijkwaardige oplossing van het bouwbesluit.

De VLR/NLB Arbocommissie realiseert zich dat er in de tussentijd andere oplossingen voor penthouses gerealiseerd zijn, die weliswaar op lifttechnisch gebied geheel in overeenstemming zijn met de voorschriften en wetgeving, maar op bouwkundig gebied afwijken van het Bouwbesluit. Zolang echter voor deze oplossingen bouwvergunningen zijn afgegeven en betreffende gebouwen in gebruik zijn genomen, acht de commissie zich hiervoor niet aansprakelijk.

Diversen

- Indien het een brandweerlift betreft (verplicht bij een hefhoogte vanaf hoofdstopplaats groter dan 20 m) is nader overleg met c.q. goedkeuring nodig van de lokale overheid en/of daartoe aangewezen instanties.
- Ook in een penthouse dient de verlichting van de schachttoegang ten minste 50 lux te bedragen en niet vervreemdbaar te zijn aangebracht.
- De opdrachtgever zal moeten aangeven hoe de autorisatie voor een kooicommando van de penthousestop uitgevoerd dient te worden (key-cards, pincode in kooitableau, sleutelschakelaar). Deze voorzieningen laten onverlet dat er altijd mogelijkheden blijven bestaan om toch ongewenst via de lift in het appartement te komen, tenzij dit is afgesloten door middel van de eerder genoemde bouwkundig te plaatsen deur voor de schachtdeur.
- In het algemeen kan gesteld worden (dus ook voor liftinstallaties met machinekamer), dat er een situatie kan zijn waarin mensen in geval van nood vrij moeten kunnen vluchten, zonder dat zij het risico lopen opgesloten te raken in een afgesloten (privé)vertrek. Deze vluchtweg dient voorzien te zijn van de juiste (nood)verlichting.

Geluid

Het Bouwbesluit schrijft voor dat een (te bouwen) bouwwerk bescherming biedt tegen geluid van installaties. Volgens het Bouwbesluit mag in verblijfsruimten een volgens NEN 5077 bepaald karakteristiek geluidsniveau van ten hoogste 30 dB(A) veroorzaakt worden door een lift. Een dergelijk niveau kan in het algemeen worden gehaald indien de schachtwanden niet grenzen aan verblijfsruimten resp. de schachtwanden gedilateerd zijn uitgevoerd. Daarnaast dient de schachtdeur uit te komen in een van de woning gescheiden lifthal.

Bij een schachtdeur die direct uitkomt in een appartement resp. verblijfsruimte wordt in het algemeen niet voldaan aan genoemd karakteristiek geluidsniveau.

Los daarvan moet er rekening mee worden gehouden dat geluiden vanuit de liftkooi door zullen klinken via de schacht en via een enkelwandige stalen liftdeur naar het interieur van het appartement.

Voor dergelijk als hinderlijk ervaren geluidsoverlast kan geen enkele installateur aansprakelijk worden gehouden.

Varianten in uitvoering

Per installateur kunnen verschillen mogelijk zijn in uitvoering, ook voor bijvoorbeeld meerdere boven elkaar gelegen penthouses. Oplossingen hiervoor dienen met hetzelfde uitgangspunt van veiligheid en bereikbaarheid te worden benaderd.